

Ôsmý deň

lom, utiekol si nám a potom si nám chcel nahovoriť, že si kameň našiel ty. Teraz si zasa myslíš, že nám nahovoríš, že ti niekto ukradol sviňu, ktorú si niekomu daroval alebo predal. Ale my už máme týchto žartov po krk a dobre ich poznáme. Po druhý raz nám také niččo nevyvedieš! A aby sme ti to povedali z mosta doprosta: za našu prácu so zaklínaním nám dáš dva páry kapúňov, a ak nie, všetko povieme monne Tesse.

Calandrino videl, že mu nikto neverí, a pretože už mal dosť tohto trápenia, naozaj netúžil po tom, aby mu podkúrila ešte aj žena, a tak im dal dva páry kapúňov. Bruno a Buffalmacco potom nasolili prasa, odniesli si ho do Florencie, a Calandrino zožal škodu aj posmech.

Siedma novela

Jeden scholár sa zaľúbi do vdovy, ktorá však má rada iného a nechá scholára celú noc čakať na mraze. Ten jej zasa dá takú radu, že v polovici júla prestojí nahá na veži, kde ju za veľkej páľavy štípu muchy a ovady.

Panie sa veľmi smiali na nešťastnom Calandrinovi a boli by sa ešte väčšmi smiali, keby sa nebolo stalo, že tí, čo mu ukradli sviňu, pripravili ho aj o kapúňa. Keď sa rozprávanie skončilo, kráľovná vyzvala Pampineu, aby pokračovala. Tá takto začala:

— Veľmi často sa stáva, najmilšie panie, že klin sa vyráža klinom, a preto sa nevysmievaťe nikomu za to, že vyšiel na posmech.

Už sme sa tu nasmiali na všelijakých figľoch, ale ešte tu nikto nerozprával o tom, ako sa dočkal odplaty ten, čo vykonal inému nejaký kúsok. Bola by som rada, keby ste súhlasili so mnou, že to bola správna odplata, ktorej sa dostalo istej našej Florentanke. To, čo vyviedla inému, postihlo nakoniec ju, ba skoro na to doplatila životom. Nebude to na škodu, lebo si aspoň budete dávať pozor, aby ste si z nikoho nerobili posmech a vždy sa múdro správali.

Nie je to ani tak dávno, čo žila vo Florencii istá mladá pani, veľmi pekná, ale namyslená; bola šľachtického pôvodu a Osud jej žičil. Menovala sa Elena. Veľmi skoro ovdovela a nechcela sa vydať, lebo sa zaľúbila do mladého, statného mládenca. Nemala nijaké iné starosti, a tak sa s ním veľmi často potešovala a prostredníkom jej pritom bola slúžka, ktorej pani veľmi dôverovala.

Stalo sa, že sa v tom čase vrátil z Paríža do Florencie mládenec zvaný Rinieri, šľachtic z nášho mesta, ktorý dlhé roky študoval v Paríži, ale nie preto, aby potom lacno rozdával svoje vedomosti, ako to mnohí robia, ale snažil sa ísť každej

veci na koreň, ako sa patrilo na poriadneho šľachtica. Veľmi si ho vážili pre jeho urodzenosť, ako aj pre vedomosť, a žil tu ako mešťan.

Ale ľuďom, ktorí vynikajú dôkladnými a hlbokými vedomosťami, často sa stáva, že ich nečakane zachváti láska, a to sa prihodilo aj Rinierimu. Raz išiel na nejakú slávnosť a tu mu padla do očí Elena, odetá do čierneho, ako chodievajú naše vdovy, a Rinieri si myslel, že takú ženu v svojom živote ešte nevidel. Myslel si, že možno nazvať šťastlivcom toho, komu Boh dožičí objímať túto ženu nahú v svojom náručí.

Pozrel na ňu raz, po druhý raz, a pretože si bol vedomý, že vzácnu vec nemožno len tak ľahko získať, rozhodol sa, že vynaloží všetko úsilie a námahu, aby sa jej zapáčil a aby takto získal jej lásku i jej telo.

Mladá pani nebola z tých, ktoré hľadajú do zeme, ba pripisovala si väčšiu cenu, než v skutočnosti mala, a tak krútila dookola očami a čoskoro zistila, kto a s akým záujmom ju pozoruje. Zachytila aj Rinieriho pohľad a figliarsky si povedala: „Neprišla som sem nadarmo, lebo ak sa nemýlim, chytila som slávika.“

Hneď naňho začala hádzat pohľadmi, snažila sa mu dať najavo, že jej nie je ľahostajný; myslela si, že čím väčší Rinieriho vybičuje svojím pôvabom, tým bude cennejšia jej krása aj pre toho, ktorému ju už venovala aj so svojím telom.

Učený scholár prestal sa zaoberať filozofiou a celú myseľ sústredil iba na túto paniu. Myslel si, že sa jej zapáči, a začal sa prechádzať popred jej dom, keď sa dozvedel, kde býva. Chodil po ulici pod všelijakými zámkami. Pani mu dávala najavo, že jej to nie je proti vôli, ba scholár si našiel aj spôsob, ako sa zoznámi s jej slúžkou. Tej povedal o svojej láske a prosil ju, aby mu pomohla získať priazeň panej.

Slúžka mu to prisľúbila a všetko povedala panej; tá ju vypočula a s náramným smiechom riekla:

— Vidíš, ako ľahko stratil múdrosť, ktorú ťažko získal v Paríži? Nuž, dáme mu, čo hľadá. Keď s ním budeš, povedz mu, že ho milujem oveľa väčší ako on mňa, ale že si musím zachovať dobrú povest, ak sa chcem schádzať s ostatnými paniami a ak nechcem stratiť česť. A zato by ma mal mať ešte radšej, ak je taký múdry, ako sa o ňom hovorí.

Ach, tá naničhodnica, ani len netušila, čo to znamená zaplietť sa s filozofom!

Slúžka vyhľadala scholára a povedala, čo mu pani odkazuje.

Naradovaný mládenec jej začal posielat prosebné listy aj dary. Pani všetko prijímala, ale nikdy mu nič neodpovedala, iba poslala všeobecné odkazy a všetko odďaľovala.

Medzitým sa však stalo, že pani všetko prezradila svojmu milencovi, ktorý sa na to nahneval, ba začal žiarliť. Aby mu dokázala, že ju neprávom podozrieva, poslala za scholárom svoju slúžku s odkazom, že odkedy sa dozvedela o jeho láske, nenašla vhodný čas, aby sa uskutočnilo to, čo si želá, ale že dúfa, že sa s ním zide na Vianoce, ktoré sú už predo vermi. Ak mu je to vhod, nech príde na Štedrý večer na dvor, a ona zide dolu po neho.

Scholár sa veľmi naradoval, prišiel v určený čas na dvor a slúžka ho odtiaľ odviedla na menší dvorček, kde ho zatvorila. Tu mal čakať na paniu.

Pani si na večer pozvala svojho milého a keď sa navečerali, povedala mu, čo zamýšľa, a dodala:

— Teraz sa presvedčíš, ako mám rada toho, na ktorého si hlúpo žiarlil.

Milenc vypočul tieto slová s veľkou radosťou a tešil sa, že uvidí na vlastné oči, čo mu pani vravela.

Zhodou okolností deň predtým napadlo dosť snehu, všetko bolo zaviate, a tak scholára začalo na dvorci triasť, ako sa patrí. Ale čakal, lebo si myslel, že si to všetko vynahradí. O chvíľu povedala pani milencovi:

— Poďme do izby a pozrieme, čo robí ten, na ktorého si žiarlil, a čo povie slúžka, lebo som ju poslala za ním.

Šli teda k okienku, kde ich nebolo vidieť, iba počuli slúžku, ako mu vraví z okna:

— Rinieri, pani je taká smutná a nešťastná, ako nikdy došiel. Práve dnes večer prišiel k nej jeden z bratov, dlho s ňou rozprával, ba chcel s ňou aj večerať. Ešte neodišiel, ale hádam sa čoskoro poberú preč. Preto pani nemohla prísť za tebou, no príde čo nevidieť, iba ťa prosí, aby si sa za to nehneval.

Scholár uveril a povedal:

— Povedz svojej panej, aby si nerobila starosti, keď nemôže hneď prísť. Nech príde, len čo bude voľná.

Slúžka zatvorila okno a šla spať. Vtedy pani povedala milencovi:

— No, čo povieš? Myslíš si, že by som ho nechala mrznúť, keby som ho mala rada, ako si ty namýšľáš?

Po týchto slovách, ktorými ho trochu upokojila, šli si ľahnúť, dlhý čas sa navzájom potešovali a robili si pritom posmech z úbohého scholára.

Ten sa prechádzal po dvore, aby sa aspoň trochu zohrial, ale nemal si kde sadnúť, ani sa schovať pred studeným vetrom. Nadával na paninho brata, že sa už neberie v čerty, a keď počul nejaký vrzgot, myslel si, že už ide pani. Čakal na darmo.

Blížila sa polnoc a keď si pani s milencom dosť užili, povedala:

— No, čo povieš na nášho scholára? Čo je väčšie, jeho náklonnosť a či moja láska k nemu? Už zaučinkoval mráz, ktorý tam dolu pociťuje na vlastnej koži, na tvoje srdce a vyhnal z neho to, čo tam vniklo vinou môjho žartu?

Milenec na to odpovedal:

— Duša moja drahá, dobre viem, že som celý tvoj, ako ty si moja. Ty si moja rozkoš, moja nádej a láska!

— A teraz ma musíš aspoň tisíc ráz bozkať, aby som sa presvedčila, či vravíš pravdu, — povedala mu.

Milenec objal paniu a bozkal ju nie tisíc, ale hádam stotisíc ráz.

Ako sa takto spolu rozprávali, pani povedala:

— Hádam by sme mohli vstať a pozrieť, či už zhasol oheň, ktorý blácal v srdci toho chudáka, ako mi to každý deň písaval.

Vstali, šli k okienku ako predtým, pozerali na dvor a videli, ako chudák scholár tancuje tak divo, že to ešte v živote nevideli.

— Čo ty na to? — opýtala sa ho pani. — Vidíš, ako viem prínútiť chlapov, aby tancovali, aj bez trúbky a bez gájd?

— Máš pravdu, moje potešenie, — povedal jej mládenec s úsmevom. A pani na to: — Rada by som teraz zišla dolu k dverám. Ty budeš ticho a ja budem hovoriť. Uvidíme, čo odpovie, a iste sa väčšmi zabavíme rozhovorom ako týmto pohľadom.

Potichu otvorila izbu, zišli dolu k dverám, ktoré však pani neotvorila, iba zastretým hlasom naň zavolala škárou vo dverách. Keď scholár počul, že ho niekto volá, vzdával vďaky Bohu, lebo si myslel, že sa konečne dostane dnu.

— To som ja, milá pani. Otvorte, preboha, lebo tu zdochnem od zimy.

— Vidím, že ťažko znášaš zimu. Iste poriadne priťahuje,

lebo všetko je už vymetené od vetra, ale ako viem, v Paríži je ešte väčší mráz. Nemôžem ti otvoriť, lebo ten môj chumaj brat sa ešte nepoberá. Ale čoskoro odíde a potom ti hneď otvorím. Dalo mi to veľa námahy odpútať sa od neho, keď som ti chcela povedať, aby si len vydržal.

Scholár na to odvetil:

— Ach, pani milá, preboha vás prosím, otvorte mi, aby som mohol čakať niekde v závetrí, lebo tu fúka, ako keby sa čerti ženili. Tam budem čakať, kým sa vám zapáči.

Pani mu na to odvetila:

— Ach, môj drahý, to nemôžem, lebo dvere pri otváraní vŕzgajú a môj brat by to počul. Ale pôjdem mu povedať, aby už išiel spať, a potom ti otvorím.

— Len už choďte, — odpovedal scholár, — a dajte založiť poriadny oheň, aby som sa zohrial, keď prídem, lebo som taký premrznutý, že si už ani ruky, ani nohy necítim.

Pani mu odpovedala

— To je nie možné! Potom nie je pravda, čo si mi vypisoval, že horíš láskou ku mne. Iste žartuješ. Nuž, len vyčkaj, idem, a nezúfaj!

Milenec, ktorý toto všetko vypočul, mal ohromnú radosť a vrátil sa so ženou do postele. Nespali veľa, lebo celú noc znova vystrájali a zabávali sa aj na účet scholára.

Ten sa klepal od zimy ako pes a konečne si uvedomil, že ho pani vodí za nos, ba pokúšal sa nejako otvoriť dvere. Potom sa obzeral, ako by sa dostal von, ale nič nenašiel, a tak začal obchádzať dvor ako zúrivy lev v klietke, preklínal počasie, paniu, noc, ale aj svoju veľkú hlúposť. Veľmi sa nahneval na paniu, a láska, ktorú k nej cítil, zmenila sa na ukrutnú nenávisť. Všetliako premýšľal, ako by sa jej pomstil, a teraz väčšmi túžil po pomste ako predtým po láske.

Dlho tu ešte poskakoval, kým začalo svať. Ráno prišla na dvor slúžka a poučená paňou, otvorila dvorček, dávajúc scholárovi najavo, že ho ľutuje.

Takto mu vravela:

— Bodaj ho čerti vzali, načo k nám včera večer prišiel! Celú noc nám nedal pokoj a ty si skoro zamrzol. Ale vieš čo? Statočne to znášaj, lebo čo sa nestalo tejto noci, stane sa inokedy. Viem dobre, že moju paniu ešte nikdy nič horšieho nestretlo.

Nahnevany scholár vedel, že hrozby dávajú iba zbraň tomu,

komu sa vyhráza. Nedal najavo, že sa hnevá, ani to, čo chce podniknúť, len odpovedal smutným hlasom:

— Na moj pravdu, to bola najhoršia noc v mojom živote, ale viem, že tvoja pani nemá na tom nijakú vinu, ba mala so mnou ešte aj súcit a prišla sa sama ospravedlniť a potešiť ma. Ba povedala mi, že to, čo sa nestalo dnes, stane sa inokedy. Odporúčaj sa jej v mojom mene a buď zbohom.

Vracal sa celý skrehnutý a ledva sa dotackal domov. Na smrť unavený hodil sa na posteľ a keď sa prebudil, cítil, že má ruky i nohy omrznuté. Poslal po lekára, povedal mu, čo sa mu stalo, a požiadal ho, aby sa mu venoval.

Lekár mu dal účinný a silný liek a za nejaký čas sa mu podarilo, čo aj s veľkou námahou, dostať sa z pazúrov smrti, pretože bol mladý a okrem toho sa vonku oteplilo.

Keď bol opäť zdravý a svieži, starostlivo skrýval nenávisť, ktorú nosil v svojom srdci. Tváril sa, že je do vdovy zaľúbený väčšmi ako predtým. A tu sa stalo, že osud mu prišiel na pomoc skôr, ako sa nazdal. Mladík, ktorého vdova milovala, prestal si vážiť jej lásku, zaľúbil sa do inej panej a nechcel sa už potešovať s ňou; pani sa preto trápila v slzách a plačí.

Jej slúžka s ňou veľmi cítila a keď už nevedela nájsť iný spôsob, ako by zbavila svoju paniu bolesti nad stratou milenca, prišla na hlúpu myšlienku. Videla scholára chodiť po ulici, ako to bolo jeho zvykom, i pomyslela si, že by ho nejako mala prinútiť, aby čarami privábil panej milenca, lebo sa vyzná v zariekavaní. To povedala i svojej panej. Pani nebola príliš múdra, a preto jej ani neprišlo na um, že scholár, keby sa vyznal v čarovaní, bol by z toho už dávno vyťažil pre seba. Dala na slová slúžky a prikázala jej, aby sa od neho vyzvedela, či sa podujme na to, a sľúbila, že mu dá to, čo si bude želať.

Slúžka starostlivo a dobre vybavila odkaz a scholár, celý naradovaný, si povedal: „Chvalabohu! Prišla chvíľa, keď tá s pomocou božou potrestám za krivdu, ktorú si spáchala na mojej veľkej láske!“

Slúžke takto odpovedal:

— Povedz mojej panej, aby si nerobila nijaké starosti, lebo i keby jej milenec bol až v Indii, prinútim ho, aby sa vrátil a pýtal o odpustenie za to, čím sa na nej prehrešil. Ale to môžem oznámiť iba jej a to na mieste, kde bude sama chcieť. Poteš ju za mňa!

Slúžka odovzdala tento odkaz a nastavila všetko tak, aby sa stretli pri svätej Lucii del Prato.

Keď sa tam pani a scholár zišli a rozprávali sa medzi štyrmi očami, vdova načisto zabudla, že ho skoro zniesla zo sveta, a zdôverila sa mu, čo urobila a čo by si želala, ba prosila ho, aby ju zachránil.

Scholár jej odpovedal:

— Pani moja, okrem iných vecí som sa v Paríži vyučil aj černokňažníctvu a oboznámil som sa so všetkým, čo možno v tomto odbore poznať. Ale čarovanie nie je milé Bohu, prisahal som, že ho nikdy nepoužijem ani pre seba, ani pre nikoho iného. Na druhej strane je zasa pravda, že cítim voči vám veľkú úctu a nemôžem vám odoprieť to, čo chcete. Vykonám to kvôli vám, čo aj sa dostanem do pekla. Len vás musím upozorniť, že je to ťažšie, ako si myslíte, najmä ak chce žena privábiť muža, aby ju zasa miloval, alebo ak chce muž privábiť ženu. To musí vykonať ten, koho sa to týka. Pritom sa musí statočne správať, robí sa to v noci na osamelom mieste bez svedkov. Nevie, či ste to všetko ochotná urobiť.

Pani bola väčšmi zaľúbená ako múdra, a preto odpovedala:

— Láska ma ženie a som odhodlaná podujat sa na všetko, len aby som zasa mala toho, ktorý ma neprávom opustil. Ale musíš mi povedať, čo mám podniknúť.

Scholár, mazaný všetkými masťami, takto začal:

— Pani, musím odliat cínovú figúrku človeka, ktorého chcete získať. Len čo vám ju pošlem, musíte sa ešte pred splnom mesiaca vykúpať v prúde vody, a to sedem ráz za sebou a pred polnocou. Potom vyjdete z rieky, nahá sa vyškríabete na nejaký strom alebo neobývanú budovu, obrátite sa na sever a so soškou v ruke budete odriekavať slová, ktoré vám napíšem. Len čo ich odrecitujete, prídu k vám dve krásne devy, pozdravia vás a milo sa vás opýtajú, čo si želáte a čo sa má stať. Do podrobnosti im to povieť, ale majte sa na pozore, aby ste nemenovali niekoho iného. Len čo dohovoríte, devy zmiznú a vy môžete zísť na miesto, kde ste si nechali šaty, a vrátiť sa domov. Neprejde ani polnoc a určite príde váš milenec. Ba ešte vás bude prosiť, aby ste sa nad ním zľutovali. Okrem toho máte istotu, že vás nikdy neopustí.

Pani vypočula tieto slová, uverila im do poslednej hlásky a už sa videla, ako drží milenca v náručí. Veselo mu odpovedala:

— Nerobte si starosti, ja to vykonám, poznám veľmi dobré

miesto. Pri údolí Arna mám majetok, je práve júl, nuž nebude nepríjemné vykúpať sa v Arne. Okrem toho trochu obďaleč stojí opustená veža a na tú niekedy vyjdú po rebríku pastieri, aby sa poobzerali po dobytku, kde sa pasie. Tam to vykonám najlepšie. Je to trochu odruky, nuž vyjdem na vežu a nik ma neuvidí.

Scholár poznal toto miesto, ba aj vežu, a bol s tým spokojný.

— Pani, nikdy som v tých končinách nebol, nepoznám ani vežu, ani váš majetok, ale ak je to tak, ako hovoríte, je to veľmi výhodné miesto. Vo vhodnom čase vám pošlem sošku, ako aj zaklínacie slová, ale vás prosím, keď dosiahnete to, po čom túžite, a presvedčíte sa, že som vám poslužil, spomeňte si na mňa a na svoj sľub.

Pani odpovedala, že iste splní slovo, rozlúčila sa s ním a vrátila sa domov.

Scholár bol natešený, že sa mu všetko darí, vzal si svoje čáry-máry, urobil sošku, napísal na papier nejaké nezmyselné vety a keď si myslel, že nadišiel vhodný čas, poslal všetko panej a odkázal jej, že musí bezodkladne urobiť budúcu noc to, na čom sa dohovorili. Potom tajne odišiel so svojím sluhom do domu svojho priateľa k veži, aby tu zavřil svoju pomstu.

Pani so slúžkou sa pobrali k rieke na spomínaný majetok a keď prišla noc, pani predstierala, že ide spať. Poslala slúžku preč, počkala, kým všetko zaspí, a potichu šla k rieke. Starostlivo si poprezerala okolie a keď nevidela nikoho, sedem ráz sa so soškou vykúpala, chvíľu ju držala v ruke a potom šla nahá k veži.

Scholár so sluhom sa ukryli medzi trstie a pozorovali, čo sa bude diať. Keď zazrel kráčať nahú pani a videl, ako sa jej krásne biele telo odráža v temnej noci, keď videl tie krásne prsia a aj to ostatné, čo sa mu ešte väčšmi páčilo, uvedomil si, čo sa s tým všetkým čoskoro stane, a naraz mu jej bolo ľúto. Okrem toho sa ho zmocnila taká túžba, že sa zobudil aj ten, ktorý spal, a veľa nechýbalo, bol by vyskočil z krovia, chytil ju a vzal si to, čo sa mu núkalo. No premohol súcit a túžbu, pripomenul si, prečo je tu, ako ho potupila, ostal verný svojmu pôvodnému zámeru a nechal ju prejsť pomimo.

Pani sa vydriapala na vežu, obrátila sa na juh a začala odriekavať slová, ktoré jej napísal prefíkaný scholár. Ten sa priblížil k veži, nepozorovane odtiahol rebrík, ktorým pani vyšla, a čakal, čo povie a urobí.

Pani sedem ráz odriekala slová a čakala dve devy. Čakala ich tak dlho, kým nezačalo svať, hoci jej nebolo najpríjemnejšie nahej na vrchu veže. Ale keď devy nechodili a nestalo sa, čo jej predpovedal, povedala si: „Veru mi prichystal hádam takú noc, ako som ja prichystala jemu. Ak to urobil preto, potom sa mu pomsta nepodarila, lebo táto noc vonkoncom nie je taká dlhá, ako bola jeho, a v zime to bolo oveľa horšie.“

Nechcela, aby ju tu hore stihol deň, a tak premýšľala, ako by čo najrýchlejšie zišla. Lenže rebrík bol preč.

Tu ako keby sa jej bola zem prepadla pod nohami. Stratila odvalu a spadla na dlážku. Keď sa trochu spamätala, zúfalo sa rozplakala, lebo vedela, že to je scholárovo dielo. Vyčítala si, prečo s ním tak zaobchádzala a prečo mu potom dôverovala, keď ho vlastne mala pokladať za svojho nepriateľa. Dlho takto premýšľala, ale potom preda začala skúšať, ako by sa dostala dolu. Keď videla, že to nejde, opäť sa rozplakala a takto si vravela:

„Ach, beda mi, čo na to povedia bratia, príbuzní a susedia, ba všetci Florentania, keď sa dozvedia, že ma tu našli nahú? Budú si myslieť, že som iba predstierala svoju česť, o ktorej sa všade hovorilo, a keby som si aj chcela nájsť nejakú výhovorku, ten prekliaty scholár všetko vyzradí. Beda mi, prišla som razom o milého aj o svoju česť.“

Po týchto slovách ešte väčšmi zosmutnela a nechýbalo veľa, a bola by skočila z veže.

Vyšlo slnko a pani šla na kraj múrika s tým, či neuvidí nejakého pastiera. Vtedy vyšiel scholár a pozdravil ju:

— Dobrý deň. Už prišli devy?

Keď ho pani uvidela, dala sa do plaču, prosila ho, aby vyšiel hore, že sa s ním chce zhovárať.

Scholár pozrel hore, pani vystrčila otvorom vo veži hlavu a s plačom hovorila:

— Rinieri, dôkladne si sa mi pomstil za tú noc, ktorú som ti pripravila; myslela som si, že zmrznem, keď som tam stála taká nahá, hoci je júl, a plakala som nad príkorím, ktoré som ti spôsobila, ako aj nad tým, že som ti hlúpo uverila; neviem, kde som podela rozum. Zapisahám ťa, a to nie z lásky ku mne, lebo mňa nemôžeš milovať, ale pre teba samého, lebo si šľachtic, aby si sa v svojej pomste za krivdu, ktorú som ti spôsobila, uspokojil s tým, čo sa už stalo. Daj mi priniesť šaty, aby som mohla odísť, a neber mi to, čo by si mi potom možno nemohol

vrátiť: moju česť. Ak som ti tej noci nedovolila pobudnúť so mnou, za jednu noc ti všetko nahradím, kedy sa ti zapáči. Uspokoj sa s tým, veď si múdry, a nech ostane pri tom. Pomstil si sa mi, dal si mi to najavo, a nezneužívaj svoju silu na žene, lebo orol nemá slávu, keď chytí holubicu. Zmiluj sa, pre lásku božiu, nado mnou!

Scholár hrdo premýšľal o krivde, ktorú na ňom spáchala, a keď videl, že plače a prosí, na chvíľu pocítil v svojom srdci radosť i bolesť. Radosť z pomsty, po ktorej túžil väčšmi ako po čomkoľvek, a bolesť preto, že ľudskosť mu kázala cítiť s nešťastnicou. Ale nič nevedelo premôcť jeho hrozné odhodlanie:

— Pani Elena, keby mi boli bývali platné moje prosby, ktoré som nevedel osladiť slzami ako teraz ty, keď som v tú noc umieral od zimy na tvom dvore plnom snehu, keď som ťa žiadal, aby si mi poskytla aspoň nejaké prístrešie, teraz by mi nebolo ťažké splniť tvoje želanie. Ale ak ti záleží väčšmi na cti ako vtedy a ak ti je ťažko ležať nahej tam hore, vyšli svoje prosby tomu, s kým si vtedy celú noc ležala nahá v náručí, veď sa na to dobre pamätáš, a keď si počúvala, ako som behal po dvore, zuby mi drkotali a dupkal som po snehu. Nech ti pomôže, nech ti dá pristaviť rebrík, po ktorom by si sa dostala dolu. Nech berie ohľad na tvoju česť, ktorú si teraz a tisíc ráz predtým vystavovala nebezpečenstvu. Prečo si ho nezavoláš na pomoc? Kto by ti mal pomôcť, ak nie on? Ty si jeho, zavolaj si ho a iste ťa bude chrániť a ti pomáhať! Zavolaj si ho, keď si taká hlúpa, a presvedč sa, či tvoja láska a jeho šikovnosť ťa ochráni pred novou hlúpostou, na ktorej si sa spolu s ním bavila, keď si sa ho spýtala, čo je podľa jeho mienky väčšie: moja hlúposť, a či tvoja láska k nemu. Teraz už mi nemusíš dávať to, po čom netúžim, aj tak by si mi to nemohla odoprieť, keby sa mi zachcelo. Nechaj si to do zásoby pre svojho milenca, ak sa ti to podarí a vyviazneš živá. Tvoje noci patria jemu, ja som ťa mal dosť na jednu noc a stačí mi, že si ma raz dostala. Veľmi prefíkano vravíš a myslíš si, že ma lichotením donútiš, aby som láskavo zaobchádzal s tebou, nazývaš ma šlachetným a tým chceš dosiahnuť, aby som ťa už netrestal pre tvoje zlodejstvo. Za svojho pobytu v Paríži som sám seba poznal tak, ako si ma naučila ty za jednu noc. Ale ak pripúšťaš, že by som bol veľkomyseľný, ty nepatríš medzi tých, na ktorých sa moja veľkomyseľnosť vzťahuje. Trest a pomsta pri dravých šelmách sa skončí smrťou; pre mužov však stačí to, čo

si ty hovorila. Ja nie som orol a ty nie si holubica, ale jedovatá zmija, budem ťa prenasledovať všade, lebo ťa považujem za svojho odvekého nepriateľa, hoci to, čo proti tebe podnikám, nie je ani pomsta, ale trest, pretože pomsta prevyšuje urážku, a o tom nemožno hovoriť v tomto prípade. Keby som bral do úvahy, kde si ma priviedla, a keby som sa chcel za to pomstiť, nestačilo by, keby som ti vzal život, ba ani stovke tebe podobných, lebo by som zničil iba podlú, hriešnu a zlú ženu. Ak si odmyslím tú tvoju tvár, ktorú o niekoľko rokov zohavia vrásky, v čom sa líšiš od obvyčajnej slúžky? Vidíš, a kvôli tebe skoro umrel šlachetný muž, ako si ma pred chvíľou nazvala, a život toho človeka môže za jeden deň urobiť viac prospechu celému svetu ako stotisíc takých životov, ako je tvoj, a to za celý čas, čo bude svet svetom. Poznáš teraz, čo je to urážať mužov, ktorí majú v sebe cit, a čo znamená urážať scholóara. Tu získaš toľko skúseností, že sa nikdy neodvážiš na niečo podobné, ak odtiaľ vyviazneš. Keď tak veľmi túžiš dostať sa odtiaľto, prečo sa nehodíš dolu? Prečo si s pomocou božou nezlomíš väzy? Aspoň by si unikla trestu, ktorý ti hrozí, a ja by som bol najšťastnejší človek na svete. Ale čo sa tu budem s tebou zdržovať. Dokázal som to, že si vyliezla hore, dokáž zasa ty, že pekne rúče zideš dolu.

Zatiaľ čo takto vykladal, úbohá pani neprestajne plakala; čas plynul a slnko stúpalo čoraz vyššie.

— Ach, ty ukrutník, — začala ona, keď scholár stíchol, — keď ti tá prekliata noc spôsobila toľko utrpenia a ak si myslíš, že moje previnenie je také veľké, že ťa ani moja krása, ani moje horúce slzy, ani moje pokorné prosby nevedia donútiť, aby si mi odpustil, nech pohne tvoje srdce aspoň to, že som ti nedávno celkom dôverovala, vyzradila som ti všetky tajomstvá a tým som si uvedomila aj svoj veľký hriech. Predsa je isté, že by si sa mi nebol mohol pomstiť, čo ako by si bol o to usiloval, keby som sa ti nebola zdôverila. Ach, prestaň sa už hnevať, a odpusť mi, som ochotná, ak mi odpustiš a pomôžeš dostať sa dolu, nechať tak toho neverníka a mať teba za milenca, čo aj moju krásu haníš a pripomínaš mi, že sa pomínie. Nech je akokoľvek, nech už nemá inú cenu, predsa je ako krása všetkých ostatných žien zábava, radosť a rozkoš pre mládencov. A ty si nie starý. I keď so mnou tak bezcitne nakladáš, predsa nemôžem veriť, že by si mi chcel pripraviť takú smrť, aby som v zúfalstve skočila pred tvojimi očami, ktoré tak túžobne po-

zerali za mnou, ak si ma neklamal. Zmiluj sa nado mnou, preboha, slnko už začína pražiť a ako mi v noci bola zima, teraz ma už začína pripaľovať.

Scholár sa veľmi tešil, že sa takto môže s ňou zhovárať, a znova začal:

— Pani, ty si mi dôverovala nie preto, že by si ma milovala, ale si chcela získať toho, ktorého si stratila. Nezasluhuješ si preto nič iného ako ešte prísnejší trest a je naozaj naivné, ak si myslíš, že toto je jediný spôsob, ako som mohol ukojiť pomstu, po ktorej som túžil. Mal som tisíc spôsobov a tým, že som predstieral lásku, hodil som tisíc sietí okolo teba; bola by si sa aj tak do niektorej chytila. Toto som urobil nie preto, aby som ti uľahčil, ale preto, aby som sa pomstil. Keby mi bolo všetko zlyhalo, mal som ešte pero a bol by som o tebe toľko toho popísal a takým spôsobom, že by si si tisíc ráz radšej želala, aby si sa nebola vôbec narodila, keby si sa bola o tom dozvedela. Moc pera je oveľa väčšia, než si myslia tí, ktorí to neskúsili na vlastnej koži a prisahám Bohu, ak mi nedožičí až do konca uspokojenie, ako som mal na počiatku tejto pomsty, ktorú som si vzal do hlavy, napíšem o tebe také veci, že sa budeš hanbiť nielen pred ostatnými, ale aj sama pred sebou, a radšej si vylúpiš oči, aby si iných nevidela. Nezazlievaj moru, že sa zrodilo z malých potôčkov.

— O tvoju lásku, či o to, aby si bola so mnou, nestojím, ako som ti povedal, len si patri ďalej tomu, komu si patrila, ak môžeš. Ako som toho človeka kedysi nenávidel, tak ho teraz mám rád, keď si uvedomím, čo ti vykonal. Dávate sa do spolkov s mladíkmi a túžite po ich láske, lebo majú sviežejšiu pleť, silnejšie brady, chodia vzpriamení, vedia šermovať a tancovať. To všetko nájdete aj u starších, ba tí vedia mnohé veci, ktoré by sa mali mladíci učiť. Okrem toho tvrdíte, že tí mladí sú lepší jazdci a pri zábavách s vami vedia lepšie rajtovať. Možno, že vám vedia silnejšie vyprášiť bundu, ale zrelí muži, a preto aj skúsenejší, vedia, kde treba lepšie prášiť. Menej chutného je vždy lepšie ako veľa nechutného. Silné rajtovanie vyčerpáva, unaví — aj mladíka — ale ľahšia, pomalšia jazda privedie každého do dobrej krčmy. Síce neskoršie, ale aspoň bez únavy. Vy ste nerozumné tvory, lebo neviete, koľko zla sa skrýva pod tou troškou krásneho zjavu. Mladíci sa neupokoja s jednou, ale túžia po mnohých ženách, koľko ich len vidia, myslia si, že to tak má byť, a tak ich láska je nestála. Ty môžeš podať o tom

najlepší dôkaz. Mladíci si myslia, že si ich ženy majú vážiť, lichotiť im, a za najväčšiu slávu pokladajú, keď sa môžu chvasť, koľko žien mali; preto sa toľko žien vrhá do náručia mníchov, lebo tí aspoň o tom nerozprávajú, a čo aj hovoríš, že o tvojich láskach nikto nevie, iba tvoja slúžka, veľmi sa mylíš, lebo vo vašej ulici sa o inom ani nehovorí, lenže často sa stáva, že sa tomu najneskôr dostane zpráva do uší, koho sa to týka. Mladíci vás len zdierajú, no muži v pokročilom veku vám dávajú dary. Zle si si vyvolila, no buď naďalej toho, komu si sa oddala, a mňa nechaj inej, lebo som si našiel ženu oveľa lepšiu, ako si ty, a tá aj ocenila, kto som. Aby si si odnášala na onen svet bezpečnejší dôkaz o tom, po čom túžim, nuž hoď sa dolu z veže a keď tvoja duša, ako dúfam, spočinie v náručí diabla, presvedčíš sa, či moje oči, ktoré ňa videli letieť, budú smutné alebo veselé. Ja viem, že mi tú radosť neurobíš, a preto ti vravím, keď ňa už slniečko pripeká, spomeň si na zimu, ktorú som pre teba vytrpel, a ak ju zmiešaš s týmto teplom, bude to predsa len na vydržanie.

Úbohá žena si uvedomila, čo sa s ňou robí, začala plakať a modlikať:

— Nuž, keď už nemáš so mnou súcit, aspoň láska, ktorú máš k tej panej, o ktorej si povedal, že je múdrejšia odo mňa, nech ňa pohne k milosrdenstvu. Odpusť mi pre lásku k nej, prines mi šaty, aby som sa mohla obliecť, pomôž mi dolu.

Scholár sa dal do smiechu, a pretože bolo deväť hodín preč, povedal:

— Teraz ti už nemôžem povedať nie. Povedz mi, kde máš šaty, ja ti ich prinesiem a pomôžem ti z veže.

Pani uverila jeho slovám, trochu sa uspokojila a potom mu povedala, kde si nechala šaty. Scholár vyšiel z veže, prikázal svojmu sluhovi, aby sa ani nepohol, ale bol nablízku a podľa možnosti dbal na to, aby sa nikto nedostal do veže, kým sa on nevráti.

Potom odišiel k svojmu priateľovi, tu si dobre zajedol a ľahol si do postele, aby sa trochu vyspal.

Paniu na veži trochu posilnila dobrá nádej, ale aj tak trpela na strašnom slnku a rozhodla sa, že si sadne ku stene, aby zmiernila páľavu. To aj urobila, zatiaľ čo jej hlavou vírili všelijaké myšlienky. Čakala. Chvíľu premýšľala, chvíľu dúfala, potom zapochybovala, či sa scholár vráti, a pretože ju premohla bolesť a žiaľ, a pretože predošlú noc nespala, premohol ju

spánok. Blížilo sa poludnie, slnko poriadne pražilo, jeho lúče dopadali priamo na paniu a nesmierne pálili jej jemné telo. Takmer celá zhorela a keď pocítila tento oheň, prebudilo ju to, hoci tvrdo zaspala. Keď sa trochu zahniezdila, koža jej skoro celá dopukala a vystrekovala jej krv, ako keby namiesto kože mala spálený pergamen. Hlava ju náramne bolela, mala pocit, že sa jej roztrhne, a nie div, lebo hore na veži nebolo miesta, kde by bolo trochu tieňa. Plačúc pobežovala sem i tam. Nezavial ani len vetrík, všade bolo plno ovadov a komárov, ktoré prilietali a živili sa na jej rozpukanom tele; každé bodnutie jej pripadalo, ako keby ju niekto pichal ihlou. Musela sa zaháňať okolo seba rukami, preklínala svoj život, svojho milenca a scholára. Ohromná horúčava, slnko, muchy, ovady, hlad, strašný smäd a myšlienky ju tak týrali a mučili, že začala behať dookola a pozeráť, či niekoho nablízku neuvidí. Už bola odhodlaná na všetko, chcela volať o pomoc, nech sa stane, čo sa má.

Ale aj to jej šťastie odoprelo. Bola horúčava, roľníci odišli z polí a nikto neprišiel k veži. Ľudia na okolí pracovali doma. Pani nič nevidela, nič nepočula, iba cvrčky a rieknu Arno, ktorá ešte zväčšovala jej muky. Tu a tam zazrela lesíky, tiene a domy a túžba po chládku ešte zväčšovala jej muky.

Nuž, čože povedať o tej nešťastnici? Slnko na nebi, páľava na terase a muchy zo všetkých strán ju tak doriadili, že jej telo, minulej noci ešte krásne biele, teraz sa červenelo, bolo celé postriekané krvou a vyzerala ako najmrzkejšia žena na svete.

Tak tu teda stála bez nádeje a očakávala skôr smrť ako spasenie. Keď prešlo pol tretej, scholár vstal, spomenul si na svoju obeť a šiel k veži pozrieť, čo sa s paňou stalo. Jeho sluha sa šiel najesť a keď vysilená pani zbadala, že prišiel scholár, priplazila sa k otvoru a s plačom hovorí:

— Rinieri, poriadne si sa mi pomstil, lebo ak som ta nechala v noci mrznúť na dvore, nechal si ma ty upiecť sa na tejto veži. Skoro som umrela smädом a páľavou. Preboha živého ta prosím, poď sem, a pretože nemám dosť odvahy, aby som si privolala sama smrť, odprav ma ty, lebo po ničom netúžim, iba po tom, aby som umrela. Moje utrpenie je veľké. Ak mi nechceš poskytnúť túto milosť, pošli mi aspoň pohár vody, aby som si ovlažila ústa, ktoré už slzy nestačia zavlážiť. Schvátla ma veľká horúčka.

Scholár po hlase poznal, že je veľmi vyčerpaná, videl kúsok tela, že je celkom spálené, a to všetko vyvolalo v jeho duši súcit. Ale aj tak jej odpovedal:

— Neumrieš mojou rukou, naničhodnica, umrieš vlastnou rukou, ak budeš mať na to odvalu. Dám ti na ochladenie tvojho ohňa toľko vody, koľko si mi dala ohňa ty, aby som sa zohrial. Veľmi ma mrzí, že som musel liečiť svoje opuchliny iba páchnúcim olejom, ale ty si budeš liečiť svoje spáleniny ružovou vodou. Ja som skoro prišiel o život z tých omrzlín, ale ty budeš zasa pekná, lebo zvlčieš kožu ako had.

— Ach, ja nešťastná, — odpovedala, — keby Boh daroval moju krásu tým ľuďom, ktorí mi želajú zlo. Si ukrutnejší ako všetky šelmy, ale ako si mohol dovoliť, aby som takto trpela? Hádám by ma ani nebol stihol ukrutnejší trest, keby som bola vyhubila celé tvoje príbuzenstvo. Nevie, či možno horšie zaobchádzať s nejakým zradcom, ktorý priviedol celé mesto do záhuby, ako si ty zaobchádzal so mnou, keď si ma nechal páliť na slnku a pichať ovadmi. Nechceš mi dať ani pohár vody, zatiaľ čo vrahom, ktorých spravodlivosť posielala na smrť, dáva sa víno, ak si ho žiadajú. Dobré, vidím, že chceš ďalej zotrvať v ukrutnosti a že ta nič nedojme. Trpezlivo sa teda prichystám na smrť, nech sa nado mnou zmiluje Boh, ktorého ešte prosím, aby na tvoje správanie pozeral spravodlivými očami.

Po tých slovách sa priplazila do stredu veže a celá zúfalá rozmýšľala o tom, že tu musí umrieť nielen od horúčavy, ale aj od smädu. Jednostaj plakala a nariekala nad svojim nešťastím. Prišiel večer a scholár si myslel, že ju dosť potrestal; dal priniesť jej šaty, zabalil ich do sluhovho plášta a zamieril do jej domu. Tam uzrel bezradnú slúžku, celú zarmútenú a smutnú. Opýtal sa jej:

— Kde je tvoja pani, dobrá žena?

— Nevie, messer, — odpovedala slúžka, — hľadala som ju dnes ráno v spálni, ale nikde som ju nenašla, neviem, čo sa s ňou stalo. Trápi ma to a nesmierne zarmucuje. Messer, ja neviem, kde by bola, vy neviete?

Scholár jej odvetil: — Keby si bola aj ty pri tom, bol by som ti pripravil podobné potešenie, ako som pripravil jej. Ale ty mi tiež neujdeš a ešte ti vyvediem niečo, že nikdy si nebudeš robiť posmechy z mužov.

Po týchto slovách povedal sluhovi:

— Daj jej tieto šaty a povedz jej, aby si šla po svoju paniu, ak sa jej chce.

Sluha vykonal rozkaz a slúžka vzala šaty, ktoré dobre pozna-
la. Potom vypočula, čo jej povedali, a zo strachu, že paniu za-
bili, ledva sa zdržala kriku. Len čo scholár odišiel, ozlomkrky
bežala k veži.

Toho dňa náhodou ušli istému sedliakovi z gazdovstva tej
panej dva bravy a sedliak ich šiel hľadať. Prišiel až k veži
a počul bolestný plač nešťastnej panej. Počúval a potom zakri-
čal, ako len vládala:

— Kto to tam plače?

Pani poznala sedliakov hlas, zavolala naňho po mene a takto
mu vravela:

— Bež, nájdi moju slúžku a postaraj sa, aby prišla ku mne.

Sedliak spoznal paniu a opýtal sa jej:

— Beda, pani, ako ste sa dostali hore? Slúžka vás hľadala
celý deň, ale kto by si bol pomyslel, že ste na veži?

Vzal rebrík, priložil ho k veži a upevnil ho, aby dobre držal.
Medzitým však prišla panina slúžka, vbehla do veže, začala sa
tĺcť do hlavy a kričala:

— Beda, pani moja, kdeže ste?

Keď ju pani počula, kričala, ako len vládala:

— Duša moja drahá, som tu, hore, len mi rýchlo prines nejaké
šaty.

Keď ju slúžka počula, trochu ju to uspokojilo, vyliezla po
rebríku, ktorý pripravil sedliak, a dostala sa až hore. Tam
videla svoju paniu, ktorá vyzerala skôr ako opálená kosť, a nie
ako ľudské telo, ako tak ležala na terase, celá vyčerpaná,
zohavená. Slúžka si začala trhať vlasy a usedavo sa rozplakala.
Pani ju prosila, aby bola radšej ticho a aby jej pomohla do šiat.

Keď sa pani obliekla a dozvedela od slúžky, že okrem
tých, čo priniesli šaty, a sedliaka nikto nevie, kde bola celý
deň, uspokojila sa a preboha prosila slúžku, aby nikomu o tom
nehovorila. Sedliak sa dlho čudoval, ale potom vzal paniu na
chrbát, lebo nevládala chodiť, a zniesol ju z veže.

Úbohá slúžka, ktorá zliezala posledná, nedávala si pozor,
pošmykla sa na rebríku, spadla a zlomila si stehennú kosť. Od
bolesti sa rozrevala ako lev na púšti.

Sedliak položil paniu na trávu a šiel pozrieť, čo sa robí;
keď videl, že si slúžka zlomila nohu, odniesol ju na pažit a po-
ložil ju vedľa panej.

Pani sa nádejala, že slúžka jej bude v nešťastí pomáhať, ale
keď videla, že si zlomila nohu, pustila sa do plaču, ba rozplakal
sa aj sedliak, ktorý sa ju márne snažil uspokojiť.

Slnko sa chýlilo k západu, a tak šiel na gazdovstvo, ako si to
želala pani, aby ich tu náhodou nezastihla noc, zavolať dvoch
bratov, potom sa vrátili s lavicou, naložili na ňu slúžku a od-
niesli ju domov. Sedliak odniesol paniu na chrbte až do svojej
izby.

Sedliakova žena jej dala chleba namočeného vo vode, vy-
zliekla ju, uložila do postele a potom sa postarala, aby paniu
a slúžku tajne odniesli do Florencie. To sa aj stalo.

Tam si pani vymyslela celú bájkou, pravý opak toho, čo sa
jej prihodilo, a tvrdila, že to, čo zažila, bolo prácou diablovou.
Pani totiž mala veľmi bohatú fantáziu.

Zavolala lekárov, ktorí trpiacu paniu, ktorej sa koža prile-
pila na plachtu, vyliečili z horúčky a iných chorôb, ktoré sa
pridružili, ako aj slúžkinu nohu.

Pani zabudla na svojho milenca a dávala si dobrý pozor, aby
nikoho nevodila za nos alebo aby sa do niekoho nezaľúbila.
Keď sa scholár dopočul, že si aj slúžka zlomila nohu, zväžil, že
pomsta je dokonalá, a preto už nič nehovoril a nechal tak celú
vec.

To sa teda prihodilo mladej panej za jej žarty. Myslela si, že
môže scholára vodiť za nos, a nevedela, že scholári — nevravím,
že všetci — sú poriadne prefikani.

Nuž, milé panie, nevodte nikoho za nos, a najmä nie scho-
lárov.